

Landsvirkjun

LV-2019-071

Viðhald fokgirðinga á bökkum Háslóns 2019

Lykilsíða

Skýrsla LV nr: LV-2019-071

Dags: Nóvember 2019

Fjöldi síðna: 4

Upplag: Rafræn

Dreifing:

- ☒ Birt á vef LV
- ☐ Opin
- ☐ Takmörkuð til

Titill: Viðhald fokgirðinga á bökkum Háslóns 2019

Höfundar/fyrirtæki: Rúnar Ingi Hjartarson / Landgræðslan

Verkefnisstjóri: Árni Jóhann Óðinsson (LV) / Rúnar Ingi Hjartarson (Lr)

Unnið fyrir: Landsvirkjun

Samvinnuaðilar: Landgræðslan

Útdráttur: Árið 2009 voru fokgirðingar settar upp þar sem hætta var talin vera á sandfoki á vesturströnd Háslóns. Á nokkrum stöðum í Kringilsárrana, aðallega í Ranasporði en einnig norðan við Kringilsá. Þessum girðingum hefur verið viðhaldið að mestu óbreyttum síðan. Í einhverjum tilvikum hafa girðingar verið færðar, fjarlægðar eða nýjar settar upp, eftir framvindu áfoks og útlit strandlengju.

Lykilorð: Fokgirðingar, áfok, sandur, Háslón, Kringilsárrani.

ISBN nr:

**Samþykki verkefnisstjóra
Landsvirkjunar**

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Árni Óðinsson", written over a horizontal line.

Viðhald fokgirðinga á bökkum Háslóns 2019

Skýrsla nr. LR-2019/19 Dagsetning: 20.11.2019

Fjöldi blaðsíðna: 4

Heiti: Viðhald fokgirðinga á bökkum Háslóns 2019

Höfundur: Rúnar Ingi Hjartarson

Ljósmyndir: Rúnar Ingi Hjartarson, Elín Fjóla Þórarinsdóttir

Verkefnisstjóri: Rúnar Ingi Hjartarson

Unnið fyrir: Landsvirkjun

Samstarfsaðilar: _____

Útdráttur: Árið 2009 voru fokgirðingar settar upp þar sem hætta var talin vera á sandfoki á vesturströnd Háslóns. Á nokkrum stöðum í Kringilsárrana, aðallega í Ranaspörði en einnig norðan við Kringilsá. Þessum girðingum hefur verið viðhaldið að mestu óbreyttum síðan. Í einhverjum tilvikum hafa girðingar verið færðar, fjarlægðar eða nýjar settar upp, eftir framvindu áfoks og útlit strandlengju.

Efnisorð: Fokgirðingar, áfok, sandur, Háslón, Kringilsárrani.

Verkefnisstjóri:

Rúnar Ingi Hjartarson

Efnisyfirlit

1	Inngangur	1
2	Fokgirðingar – framkvæmdir 2019	1

1 Inngangur

Meðal aðgerða til varnar mögulegs sandfoks á gróið land í umhverfi Háslóns voru settar upp fokgirðingar á nokkrum stöðum árið 2009. Girðingarnar eru nú í Kringilsárrana, aðallega í Ranaspörði en einnig norðan við Kringilsá. Girðingar hafa einnig verið settar upp sunnar á Rananum. Þær hafa yfirleitt gefist vel til að hefta sandfok inn yfir gróið land. Girðingum hefur verið viðhaldið af Landgræðslunni að mestu óbreyttum síðan. Í einhverjum tilvikum hefur þó þurft að færa þær frá bakka ef strandlengja raskast og ógnar eða eyðileggur girðingarnar.

Unnið er samkvæmt samningi milli Landsvirkjunar og Landgræðslunnar um viðhald fokgirðinga í umhverfi Háslóns. Stærstur hluti þess viðhalds fer fram utarlega í Kringilsárrana.

2 Fokgirðingar – framkvæmdir 2019

Farið var með girðingunum í Kringilsárrana og norðan við Kringilsá dagana 1. - 2.7. Sumir hlutar girðinganna þurfti talsvert viðhald þar sem rofbakkar höfðu grafið undan þeim á köflum. Þetta átti sérstaklega við á tveim köflum í norðanverðum Ranaspörði. Efnið sem fallið hafði í rofbakka var hreinsað. Ýmist var það endurnýtt í nýtt girðingastæði ofar á bakkanum, eða haugsett fyrir starfsmenn Landsvirkjunar að taka með yfir Kringilsá. Svo vildi til að vinna við gerð grjótnargarð í Kringilsárrana fór fram á sama tíma og þau tæki nýtt til að fjarlægja ónýta efnið.

Mynd 1: Staðsetning fokgirðinga 2019, standandi og aflagðra.

Nýjar girðingar voru einnig settar á nokkrum stöðum. Aðallega þar sem girðingar höfðu fallið en einnig á valda staði þar sem sandálag hafði greinilega verið mikið á árinu. Ef eldri girðingar sem féllu bakkann voru illa farnar var þeim skipt út fyrir mun lægri plastgirðingar sem eru ódýrari og einfaldari í uppsetningu.

Á einum stað virtist bakkarof enn vera mjög virkt, um 60m af eldri girðing féll. Það er sumpart óljóst hvar bakkinn myndi staðna. Ekki var sett upp ný girðing þar þetta árið og bíður það væntanlega þess næsta þar sem sandur gæti borist á land á þessum stað.

Norðan Kringilsár var farið með girðingum en álag er þar mun minna en sunnan við, nánast eingöngu bundið við nokkra grafninga sem ganga inn undir girðingarstæðið frá Háslóni. Yfirleitt liggur girðingin talsvert frá lóninu í sinni hæstu stöðu, auk þess sem mun minna laust efni virðist vera norðan við ána. Það er því lagt til að þessar girðingar verði aflagðar og niðurteknar þegar viðhald þeirra fer vaxandi. Skammt frá slóð að girðingu norðan við Kringilsá liggur talsvert af ónotuð girðingaefni sem bar þess merki að hafa hreyfst í vind-eða vatnságangi. Þetta efni mætti einnig fjarlægja.

Rúnar Ingi Hjartarson og Friðjón Þórarinsson sáu um viðhald girðinga árið 2019.

Mynd 2: Getur hentað að tvöfalda girðinguna. Ljósm. RIH.

Mynd 3: Afsett efni tilbúið til flutnings af svæði. Ljósm. RIH.

Mynd 4: Eldri girðing féll í bakka og var endursmíðuð í plasti og færð ofar. Talsverður sandburður uppá bakka. Ljós. RIH.

Mynd 5: Sama girðing. Horft inn með Kringilsá. Ljós. RIH.

Mynd 6: Girðing endurnýjuð. Ljós. EFB.

Mynd 7: Lítið álag á innstu girðingunum sem eftir eru inn með Kringilsá. Spurning hvort endurnýja eigi þar innan við. Ljós. EFB.

Mynd 8: Ströndin brotnar hratt þarna. Um 60m kafli sem þarf að girða að ári. Ljós. EFB.

Mynd 9: Sama vik horft inn með Kringilsá. Sett í vik næst á mynd. Ef fram heldur hverfa girðingarnar í bakkann á þessu svæði fljótlega. Ljós. EFB.

Mynd 10: Rofbakki "í vinnslu" fremst í Ranasporði. Ljósm. RIH.

Mynd 11: Vélar í Kringilsárrana. Ljósm. RIH.

Mynd 12: Tekið inn með Kringilsá. Ljósm. EFÞ.

Mynd 13: Lítið álag á girðingum sunnan við Hrauka. Ljósm. RIH.